עזראים עם ערכים

חוברת למדריכים

לחודש תוכן סניפי

מחלקת הדרכה

תשע"ג

עזראים עם ערכים

הנחיה ועריכה:

שאול דה מלאך

כתיבה:

הודיה בן דוד

יהל כיאט

שאול דה מלאך

עיצוב גרפי:

יהל כיאט

בהוצאת:

עזרא - תנועת הנוער התורני לאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' בית הדפוס 11, ירושלים

טלפון: 02-5371640 פקס: 02-5372639

http://www.ezra.org.il hanhala@ezra.org.il

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תשע"ג

עזראים עם ערכים

תוכן עניינים

מבוא 5

חלק ראשון:
ראצינל הנושא 7

חלק שני:
הצעות למערכים..... 11

חלק שלישי:
פעולה- תודעה סביבתית..... 13

חלק רביעי:
נספחים..... 17

בס"ד

מבוא חשוב בהחלט...

מדריכים יקרים,

אחרי שבחרתם את הנושא "עשייה חברתית" לנושא התוכן הסניפי שלכם, אנחנו שמחים להעניק לכם חוברת קטנה שתעזור לכם לבנות את החודש עבור חניכיכם באופן הטוב ביותר, ועם זאת- לתת לכם את הזכות לבחור, לחשוב ולקדם את החניכים שלכם בצורה שבה אתם מאמינים שהכי נכון לעשות.

<u>מבנה החוברת:</u>

חלק ראשון: ראציונל הנושא

כמובן שאת זה אתם מכירים (בכל זאת, בחרתם את הנושא הסניפי אחרי דיונים מתישים...), אבל בכל זאת הרציונל מוגש לכם כאן כפתיחה להבנה הרעיונית של הנושא.

חלק שני: הצעות למערכים

ישנן אפשרויות רבות לבניית המהלך והמערך שיתאים הכי טוב לחניכים שלכם. ריכזנו לכם חמש הצעות למבנה מערך, כאשר כל מהלך (שימו לב! ריכוז!), מתחיל בכותרת המערך (שיופיע בעיגול) ויתקדם לנושאי הפעולות בחיצים מאותו סוג של מסגרת העיגול בו מופיע המערך המבוקש. אם תלכו בעקבות החיצים (בסגנון הספציפי אותו אתם רוצים) תמצאו מהלך רעיוני שמורכב מ7-5 תתי-נושאים.

חלק שלישי: פעולה- תודעה סביבתית

מי שרוצה מוזמן להשתמש בפעולה שכתבנו (הנספחים שלה נמצאים בחלק הרביעי) בנושא "תודעה סביבתית" (נושא מס' 1) שחוזר בכל המערכים.

חלק רביעי: נספחים

לכל תת-נושא (מהחלק השני) מוצמד מספר. המספר הזה מפנה לקטע, שיר, ציטוט או סיפור (או בקיצור- נספח) שניתן להשתמש בו או שיכול לפתוח לכם את הראש ולחשוף אתכם לנושא בדרך אחרת.

ייתכן וישנם מספר נספחים שמתאימים לנושא אחד.

כמובן שהכי חשוב שתהיו מחוברים למה שאתם מעבירים ושזה יתאים הכי טוב לחניכים שלכם! לכן, ראו חוברת זו כהמלצה ועזרה. אל תוותרו על עצמכם, זה הדבר החשוב ביותר!

בהצלחה!

חלק ראשון:

ראציונלי

"עשייה חברתית"

עזראים עם ערכים

ראצינל הנושא

עשייה חברתית היא אולי אחד הנושאים החמים ביותר במדינת ישראל ובעולם כולו במהלך השנים האחרונות, אך השורשים שלו, נעוצים עמוק ורחוק בהיסטוריה. עשייה פעילה למען שינוי החברה והפיכתה למקום טוב יותר, מתחילה עם שחר האנושות. כל מצוות הצדקה והחסד אותם אנו מקיימים ולאורן אנו חיים, אומרות ומבטאות למעשה רעיון וחובה זו.

אלא שהנושא עלה לסדר היום לא דרך השאלה האישית, מה עלי לעשות, אלא דרך השאלה החברתית – מה על החברה לעשות? במה החברה מחויבת? במה המדינה מחויבת?

אמנם לא הראשון, אבל המרכזי והדומיננטי ביותר להעלות נושא זה בצורה זו הוא קארל מרקס. מארקס, הוגה הרעיון הקומוניסטי, הרעיון שטוען שעל כולם להיות שווים ולהתחלק באופן שווה ברווחים, יצא בהצהרה עולמית וקרא: "פועלי כל העולם התאחדו!" מרקס ניתח את המציאות באופן בו המעמד הגבוה משתמש למעשה בנכסיהם זמנם וכספם של המעמד הנמוך, מעמד הפועלים, ולכן, הוא קרא למהפכה, מהפכה בחלוקת הנכסים העולמית, מהפכה בצורת הסדרים העולמית.

מאז, במאה חמישים שנים האחרונות, הנושא הזה לא יורד מסדר היום, הוא רק פושט ולובש צורות.

בישראל, קמו לא מעט תנועות שינוי חברתי. תנועות הנוער התחילו ככאלו, והיום לא מעט תנועות נוער חילוניות מחנכות בעיקר לנושא זה. מכיוון אחר, הפנתרים השחורים בשנות השמונים הם דוגמא נוספת לתנועת שינוי, ואילו מחאת הקיץ שעבר היא דוגמא אפילו רחבה יותר. כולם יצאו וצעקו – רוצים שינוי, ישנה בעיה בצורת ההתנהלות בחברה, משהו פה לא צודק. אף אחד לא יכול היה לומר מה לא צודק, אבל זו היתה התחושה בקרב לא מעט אנשים.

כאן אנחנו נכנסים לתמונה... השאלה היא, מתי אנחנו כתנועה גם עושים, לא רק מדברים? מתי אנחנו פועלים לשנות משהו, מתקנים עוולה, מוחים כנגד התנהלות לא נכונה ופוגעת, מתי אנחנו וחניכינו מרגישים אחריות, לוקחים אחריות ומוכנים לשנות מציאות.

תנועות נוער היו מאז ומעולם הגוף שיש לו כח לפעול, יש לו מרץ, ויש לו זמן. אלו הכוחות האידיאליסטים בחברה, הכחות שאם הם לא ישנו את החברה למקום טוב יותר, שום גורם אחר לא יעשה זאת.

הדעות העיקריות שכדאי להעלות ביחס לנושא

- כל אדם חייב להיות פעיל, קשוב, לשאול תמיד מה ניתן לעשות וכיצד.

- אל תשאל מה המדינה יכולה לעשות למעני, שאל מה אני יכול לעשות למען המדינה...
- האם זה שקמות תנועות שינוי לא רק מנציח את המצב? האם זה לא מאפשר לממשלה להמשיך להתעלם, ולנזקקים להסתמך על כך שתמיד יעזרו להם???
- גם אם הטענה הקודמת נכונה, האם זה צריך לשנות ליי? האם זה שיקול שלי, או שהשיקול שלי צריך רק להיות איך משפרים את המציאות?...
- למה הציבור הדתי לא מוביל את הנושאים האלו, למה הוא תמיד בצד?
- האם זה עניין של ימין ושמאל? למה?
- כמה הסניף עושה? למה? מה הוא יכול לעשות יותר?

חלק שני:

הצעות

למערכים

עזראים עם ערכים

הצעות למערכים

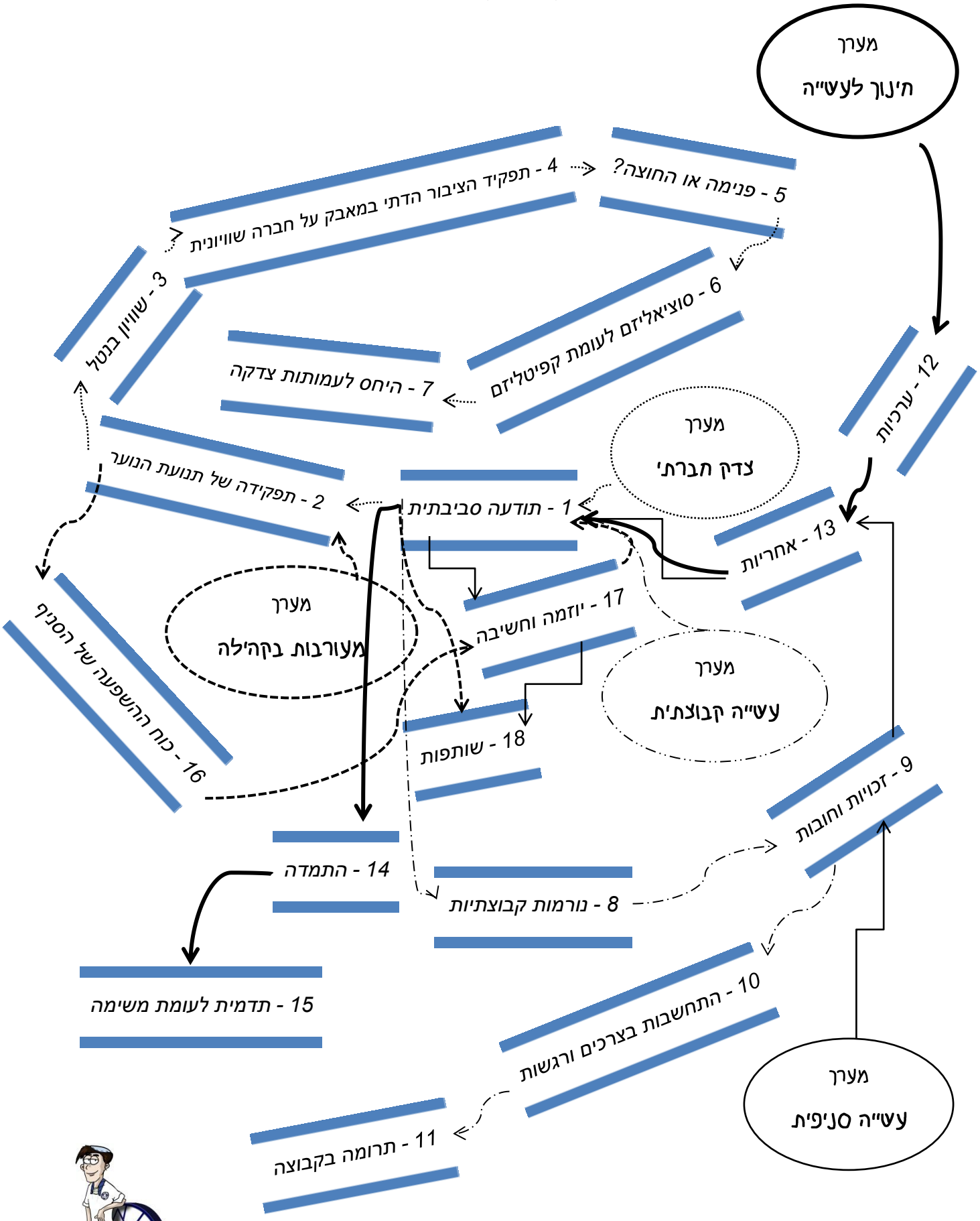

עדראים עם ערכים

חלק שלישי:

פעולה "תודעה סביבתית"

עזראים עם ערכים

בס"ד

תודעה סביבתית

מטרת הפעולה: החניכים יפתחו תודעה סביבתית ויבינו את ההשלכות והחשיבות של תודעה כזו.

מבנה הפעולה:

א. חוויית תחושה סביבתית

ב. השלכה וחיבור ל"חיים האמיתיים"

ג. זיכוך המניע לאכפתיות סביבתית

ד. חשיפה להשלכות של תודעה/אי תודעה כזו

מהלך הפעולה:

א. חוויית תחושה סביבתית

לפני הפעולה נפזר בסניף ובסביבתו *מעטפות* בכל מיני חורים... ניתן לקבוצה משימה למצוא את כל המעטפות שמפוזרות..

אחרי שהמשימה תושלם נבחן את המשימה שהם ביצעו: האם הם מצאו בקלות את המעטפות? האם מישהו זכר שהוא ראה משהו כזה?...

ב. השלכה וחיבור ל"חיים האמיתיים"

נדון בקבוצה מדוע יש דברים שאנחנו רואים ודברים שאנחנו לא רואים (למרות שפיסית אנחנו רואים אותו)? איפה תשומת הלב שלי מתמקדת? האם בכללי אנחנו רגילים להסתכל על הסביבה או בעיקר על עצמנו (או דברים שקשורים אלינו)? נקריא את *הסיפור* (נספח) ונדון בגורמים שנותנים לאדם לעזור לאדם אחר. נגיע למסקנה כי הדבר הראשוני הוא עצם ההסתכלות והפניית המבט החוצה. כי כאשר מישהו ידפוק לנו בדלת ויבקש צדקה אנחנו כמובן נשמח לעזור. החוכמה היא להפנות את המבט, להזדהות עם הסביבה וכך לגרום לשינוי במציאות.

ג. **זיכוך המניע לאכפתיות סביבתית**

נשמע את השיר *"הגשמה עצמית"* (נספח). נדון במניעים של תרומה לחברה שבשיר. האם הכל באמת נובע ממקום אגואיסטי? האם זה רע? האם הגיוני לצפות מעצמנו לנתינה מזוככת שהיא נטולת מניעים אישיים ושמגיעה מהסתכלות על הסביבה בלבד?

ד. **חשיפה להשלכות של תודעה/אי תודעה כזו**

נשחק משחק בו כל חניך מקבל *פתק עם משימה* ועליו לבצע אותה. בכל פתק המשימה שתוגדר תהיה תלויה במשימה שקרתה לפניה, לדוג': בין המשימות "נשתיל" משימות שהן צריכות לעורר אמפתיה אך אף אחד לא יהיה תלוי בהן, כלומר, ביצוע המשימה לא יגרום לאף אחד לעשות משהו.

דוגמאות למשימות:

- עליך להוריד את הנעליים
- כאשר אחד החניכים מוריד את הנעליים שלו, עליך לחבק את היושב לידך
- כאשר אחד החניכים מחבק חניך אחר, עליך לצעוק קוקוריקו
- כאשר אחד החניכים צועק קוקוריקו עליך לקפוץ 8 פעמים
- כאשר חניך מתחיל לקפוץ, עליך לשיר את "שמחה רבה אביב הגיע פסח בא.."
- כאשר חניך מתחיל לשיר שיר לפסח עליך לרוץ סביב המעגל 3 סיבובים
- כאשר חניך מתחיל לרוץ סביב המעגל עליך לצעוק: "המדריך שלי הוא הכי שפיץ בעולם!"
- כאשר חניך צועק משהו על המדריך, עליך לספור עד 100 במהירות ובקול
- כאשר חניך מתחיל לספור עד 100, עליך להוריד את הנעליים
- כאשר אחד החניכים צועק קוקוריקו עליך לצאת מהמעגל ולשבת בצד.
- כאשר אחד החניכים מתחיל לשיר שיר על פסח עליך לשחק אותה כאילו קיבלת מכה
- כאשר אחד החנייכים צועק משהו על המדריך, עליך להגיד שרוצים להחליף משחק והוא לא באמת מגניב...

לאחר המשחק נשאל את החניכים אם מישהו שם לב שאחד החניכים יצא בפתאומיות מהמשחק, או צעק "אווצ'" וכו'... סביר להניח שהחניכים לא ישימו לב או "יתרגשו" ממה שקורה, כי הם בלהט המשחק ובדריכות לבצע את "המשימות הנכונות".

ננסה להשליך את הדברים לחיינו– האם אנחנו אכפתיים כי רק אילפו אותנו להגיב באופן מסוים להתנהגות מסוימת, או שזה באמת מגיע מתוכנו? למה גורמת התנהגות כזאת? כאשר חבר נופל אנחנו מתורגלים לבוא ולעזור לו לקום, או אם חבר שלנו כועס אז חשוב לנו לנסות לעודד אותו ולהרגיע אותו. הדברים הללו כמובן חיוביים, אבל תודעה סביבתית זו תודעה שמופנית לזולת, יותר לחוש אותו מאשר לראות אותו. לשים לב לניואנסים, להיות רגישים, לצאת מעצמנו...

אם נצליח להיות חברה בה העזרה לאחר הופכת לתודעה, נצליח לקדם אותה באמת למקום הרבה יותר רגיש, אמיתי ובריא!

חלק רביעי:

נספחים

הוא בקושי ראה את הזקנה עומדת בשולי הכביש, אבל אפילו באור הקלוש של שעות בין הערביים, הוא הבחין בנואשותה לעזרה.

הוא עצר את מכוניתו לפני המרצדס שלה, יצא והתקרב לעברה. על אף החיוך שעל פניו, הזקנה דאגה. אף אחד לא עצר בשעה האחרונה. האם הוא יפגע בה? הוא לא נראה בטוח כל-כך, הוא נראה עני ורעב. הוא יכול לראות שהיא חוששת מפניו.

העמידה שלה בקור הזה... הוא ידע איך היא מרגישה, זה היה רעד שרק אימה יכולה להביא לה.

"אני פה לעזור לך גבירתי" הוא אמר, "למה שלא תחכי באוטו? חם שם ונעים, אגב, אני ברייאן אנדרסון".

פנצ'ר בגלגל היה כל הסיפור, אבל עבור אישה מבוגרת, זה היה מספיק קשה. ברייאן זחל מתחת לאוטו, מחפש מקום לחבר את הג'ק, הוא נשרט בברכיים מספר פעמים, אך בכל זאת המשיך, לאחר זמן קצר הוא החליף את הגלגל, אבל הוא התלכלך, וידיו כאבו.

תוך כדי הברגת הברגים בחזרה, היא פתחה את החלון והחלה לשוחח איתו, היא אמרה לו שהיא מסיינט לואיס, והיא רק עברה באזור. היא לא הפסיקה להודות לו על שנחלץ לעזרתה. ברייאן רק חייך וסגר את תא המטען שלה.

האישה שאלה כמה היא חייבת לו. כל סכום שהיה אומר לה, היה מקובל בעיניה, שכן היא כבר דמיינה את כל הדברים הנוראיים שהיו עלולים לקרות לה, לו לא היה עוצר. ברייאן לא חשב אפילו פעם אחת על קבלת תשלום, זו לא הייתה עבודה בשבילו.

הוא עצר לסייע לאדם במצוקה, ואלוהים יודע שיש הרבה אנשים בעבר שנתנו לו יד, וסייעו לו, כשהיה זקוק לכך. כך הוא חי כל חייו, ואף פעם לא עלה בדעתו לנהוג אחרת.

הוא אמר לה שאם היא באמת רוצה לגמול לו בחזרה, אז שבפעם הבאה שהיא תראה אדם הזקוק לעזרה שהיא תסייע לו, ותתן לו את העזרה לה הוא זקוק. "ותחשבי עלי" הוא הוסיף. הוא חיכה עד שהיא התניעה ונסעה.

זה היה יום קר ומדכא, אבל הייתה לו הרגשה טובה כשהתקדם לעבר הבית שלו, נעלם אל תוך החשיכה...

כמה קילומטרים בהמשך הכביש האישה ראתה בית קפה קטן והיא נכנסה לאכול משהו ולהתחמם מעט, לפני שתעבור את כברת הדרך האחרונה בדרך לבית שלה..

המסעדה הייתה אפלולית ומלוכלכת, בחוץ היו שתי משאבות דלק ישנות, כל הנוף היה מוזר עבורה ולא מוכר. המלצרית פנתה אליה, והביאה לה מגבת נקייה לייבש את השיער הרטוב שלה. היה לה חיוך מתוק, כזה- שאפילו עמידה על הרגליים במשך כל היום לא היה יכול למחוק. האישה הבחינה בכך שהמלצרית הייתה כמעט בחודש השמיני להריונה, אבל היא לא נתנה לכאביה ולמתחיה לשנות את יחסה.

האישה הזקנה חשבה לעצמה איך אדם שיש לו כל-כך מעט, יכול להיות כזה "נותן" לאדם זר. ואז היא נזכרה בברייאן.

כשסיימה את ארוחתה, היא שילמה עם שטר של 100 דולר.

המלצרית מיהרה להביא לה את העודף המגיע לה, אך האישה הזקנה נעלמה מעבר לדלת, וכשהמלצרית שבה, היא כבר לא נראתה. המלצרית התפלאה לאן יכלה האישה ללכת, ואז היא הבחינה שדבר מה שהיה רשום על המפית.

דמעות עמדו בעיניה כאשר היא קראה את דברי האישה:

"אינך חייבת לי דבר, גם אני עמדתי במצבך מישהו פעם סייע לי באותו אופן בו אני מסייעת לך. אם את באמת רוצה לגמול לי בחזרה, כל מה שעליך לעשות הוא לא לתת לשרשרת האהבה הזאת להינתק על ידך..." מתחת למפית היו מונחים ארבעה שטרות נוספים של 100$...היו שולחנות לפנות, קעריות סוכר למלא, ואנשים לשרת, אבל המלצרית הצליחה לעבור עוד יום.

כשהיא שבה הביתה מהעבודה, ושכבה לישון אותו לילה, היא חשבה על הכסף, ועל מה שהאישה הזקנה רשמה. איך היא יכלה לדעת כמה היא ובעלה זקוקים כל-כך לזה? עם התאריך המשוער ללידה בחודש הקרוב, זה היה יכול להיות קשה ביותר. היא ידעה כמה בעלה דואג, וכשהוא ישן לידה היא נישקה אותו ברכות ולחשה בקול שקט,

"הכול הולך להסתדר. אני אוהבת אותך, ברייאן אנדרסון..."

הגשמה עצמית

אריק ברמן

מילים ולחן: אריק ברמן

אני עולה לירושלים למסיבה המי-ומית,
אני הולך לרחוץ ידיים בביצה המקומית,
אני אשים פתק או שניים בחומה האלוהימית
אבל לא לשם שמיים אלא לשם הגשמה עצמית.

אני אוביל גדודים של נוער במלחמה הקיומית,
יכתבו אלי בדואר, אני אחתום להם את שמי,
לאסיר בבית-הסוהר, לחולה הסופנית,
אבל לא בשם הטוהר אלא בשם הגשמה עצמית.

איזו אישה פעם אמרה לי שבכלל זה לא כדאי לי,
אבל מה היא מבינה? אני עוד שנייה נוגע!
"תשמור את החלומות לעצמך וללילות,
כדי שתוכל להתעורר, אחרת תשתגע...".

אני אבוא לתוכנית אירוח ואחייך לצלמים,
המיקרופון לא יהיה פתוח אבל יראו לי את הפנים,
לשמאלי סוכן ביטוח, לימיני איזו דוגמנית
שתדבר על החיבור לרוח ועל הגשמה עצמית.

אני אביא איזו זמרת רקע שתשיר לי בתקליט,
אני אכתוב שיר על כדורגל, עם פזמון כזה קליט,
נערבב עם קורט רגש שיר מולדת עממי,
אבל לא בשם הדגל אלא בשם הגשמה עצמית.

איזו אישה פעם אמרה לי...

אני אשיר שיר לשלום על הכיכר הלאומית,
אני אצביע לשלום על הכיכר המהומית,
אני אצדיע לשלום על הכיכר הנאומית,
אני אביא את השלום! כן, הגשמה עצמית.

איזו אישה פעם אמרה לי...

"אז אמצאמ ונסה
להגיע לאנשים אחרים
בעצרת אהבה, כנות,
כבוד, אכפתיות
והבנת צורכיהם".

סוכן פוליס שוף

"עיקרה של החירות היא השותפות עם ה'אחר'. העבד – חושב רק על עצמו, ואילו אדם בן חורין גאה, חושב על האחרים ומשתתף עם האחרים. ליל הסדר מסמל את לידתה של 'קהילת החסד', קהילה שבה העבדים, שזה עתה נחלצו מן השעבוד, יצאו מבידודם והתמקדותם המעורפת בעצמם והצטרפו אל קהילת החסד."

הרב סולובייצ'יק

אתם יודעים מה נדמה לי?

(נדמה לי היא הגדרה צנועה...)

נדמה לי, כי תנועת הנוער איבדה את החזון שלה! (כן, החזון כי תנועת הנוער הינה מנוף לשינוי).

נדמה לי, כי תנועת הנוער איבדה את השליחות שלה בחיי האומה! (כן, השליחות של חלוץ לפני המחנה...)

אתם יודעים מה הורג אותי?

הורג אותי שאיש מבין מעצבי המדיניות הזאת, בעיריות, במועצות המקומיות - אינו חושב ,שיש להתחשב בדעת עשרות אלפי חברי תנועות הנוער בארץ, אינו חושש מדעתם, כוחם, יכולת השפעתם...

הורג אותי כי השכם והערב זועקים במדינה הזאת ומציבים משימות לאומיות לעם - ולא קמה תנועת נוער ואומרת: "נקום ונעשה".

אם לא אנחנו מי יעשה זאת?

מדברים על בעיות פער חברתי.

מדברים על ייהוד הגליל.

מדברים על פגיעה בדמוקרטיה הישראלית (גיוס בנות לקרבי, למשל).

מדברים על מלחמת חורמה בשחיתות.

מדברים על הידוק חגורה ("קנה בכחול לבן").

מדברים על...

מדברים...

איכפת לכם שאומר משהו חד משמעי? !

תנועת הנוער נמדדת בשני תחומים:

1. במידה שהיא מצליחה לעצב אדם שיהיה תורם, איכפתניק, מעורב...

2. במידה, ובכל רגע, היא משמשת מנוף לשינוי פני החברה.....

תאמרו - "קטונו".

אומר - "הבה נסגור את העסק..."

מדברי אמיל גרינצוויג (נרצח בהפגנת "שלום עכשיו", פברואר 1982)

דעה: כן, גם חרדים צריכים לשרת

אם ננתח את המציאות שלנו באופן הפשוט ביותר, הרי אנחנו פה כמעט שבעה עשורים בתנאי הישרדות קשים במרחב עויין. חבר׳ה יש אנשים רעים שרוצים להרוג את המשפחה שלכם, כמה אפשר שאחרים יקיזו דמם בשביל להגן עליה? בשביל לייצר לכם מרחב בטוח ונעים לגור בו ולהלך עליו? דעה

אסתי שושן

כ"א בתמוז תשעב11.07.12 20:40

3

סיפור מורכב זה להחזיק בית...

כשיש לך בית משלך, אתה חלק בלתי נפרד ממארג החיים בו, יש לך זכויות, יש לך גם חובות, אתה יכול להחליט על התקציב החודשי, או להתעצבן על עציץ שהוצב לא במקומו, מצד שני תתבקש לנגב את הנעליים בשטיחון הכניסה ואפילו לשלם משכנתא.

בבית שלך תהנה מארוחה חמה ומזינה, ממיטה חמה, אבל תאלץ לעשות קניות מידי פעם, גם אם זה לא התחביב המועדף עליך ואתה בכלל חובב קריאה מושבע.

הבית ו..כן גם המשפחה, הם שלך לטוב ולרע. ואם ממש רע לך,האופציה היחידה היא לקום וללכת. וגם במקום אליו תלך, אין שום ביטוח שתהיה מאושר...

חוסר אכפתיות זו פריבילגיה ששמורה לזרים, לשוכרים זמניים,לאנשים שלא מתכוונים להשאר...לאנשים עם תפיסות גלותיות.

ותפיסות מעין אלה שהתקבעו במהלך 2000 שנה נצרבו בדי אן איי הלאומי, והן מצטברות לתחושת הנרדפות ואובססיית "עומדים עלינו לכלותינו" המתגלה בכותרות התקשורת החרדית מהתקופה האחרונה: גזירות שמד, מוות רוחני, מלחמת עולם, אנטישמיות,ממש אפשר לראות פרשי הקוזקים בפאתי העיירה, או להריח את גייסות טיטוס עולות על ירושלים להחריבה. קטסטרופה מתקרבת!

זו גם המדינה שלנו

התפיסה הגלותית הטיפוסית נולדה משנים ארוכות של חיים כזרים בקרב עמים שונים. ופראנויות של שנים בהם היינו הסודנים של אירופה, אפילו אלף פלסנרים לא יצליחו לעקור.

היהדות החרדית עלתה לארץ והתיישבה בה בפרצוף חמוץ, לא לנער הזה התפללנו. החרדים ראו בעיני רוחם מדינה המתנהלת לפי התורה וברוח ההלכה, על פחות מזה קשה להתפשר.

מצד שני גם אם היינו חיים בממלכתם האוטופית של דוד ושלמה, לא בטוח שהנ"ל היו מקבלים אצלם ציון "עובר" בקלי קלות. ודי קל לדמיין את גפני יוצא מהקואליציה בזעם אחרי חטא דוד ובת שבע, או את ההפגנות הנזעמות שהיו מתארגנות תחת ההרמון בו שוכנו אלף נשות שלמה הנוכריות.

מסתבר שהגיע הזמן לשנות את התפיסה ולהבין שגם אם יש ביקורת על המגמות הרוחניות והערכיות של המדינה, ביקורת שקיימת אגב גם במקומות שלא נחשבים"מהדרין", אולי זה הזמן להבין שעם כל חוסר שביעות הרצון, זה מה שיש לנו ביד... החלופה לכך היא פשוט לעבור לגור במימי הים התיכון, או מה שיותר מורכב להוציא גרין קארד.

ואם זה הבית שלנו וזו המשפחה, גם אם לפעמים היא עושה בושות, צריך להתחיל לקחת אחריות. לא ייתכן שקבוצת אנשים שהיא חלק מחברה תתנהל לנצח בחוסר אכפתיות לאתגרים ולמשימות הקשות עמה היא מתמודדת. כמה אפשר לחוש זרים ומנוכרים? להביט על אחינו מתאבלים בימי הזיכרון וששים בימי העצמאות? ולחוש מנודים ודחויים.. תחושת שייכות נולדת מנשיאה בנטל משותף, מהתמודדות בצוותא.

אין לנו ארץ אחרת

אם ננתח את המציאות שלנו באופן הפשוט ביותר, הרי אנחנו פה כמעט שבעה עשורים בתנאי הישרדות קשים במרחב עויין. חבר׳ה יש אנשים רעים שרוצים להרוג את המשפחה שלכם, כמה אפשר שאחרים יקיזו דמם בשביל להגן עליה? בשביל לייצר לכם מרחב בטוח ונעים לגור בו ולהלך עליו?

חרדים, המקום הזה שאתם חיים בו הוא שלכם לא פחות מאשר של אחרים. הארץ הובטחה לעם היהודי כולו, ודאי לאלה המחזיקים בגאווה במורשת.

תחושות הזרות והניכור, הנרדפות והקיפוח שאתם חשים פה, הם בגלל שאתם לא לוקחים חלק בנטל לא בהגנה על גבולותו הרגישים של הבית שלכם ולא בבניה, בפיתוח ובהקמה. אתם חשים עדיין כמו מושק'ה הנרדף מהעיירה שהפריץ מתעמר בו,למרות שאין לכם שום סיבה אובייקטיבית לכך.

נכון, כרגע לא מטרידה אתכם השאלה מי יגן על ביתר עילית וקריית ספר. אבל בינינו, עם יד על הלב, כשנופלות עליכם רקטות באשדוד אתם מסתפקים בלימוד תורה או מתפנים לאיזור שצה"ל שולט בו ביתר יעילות, או נהנים מיתרונותיה המופלאים של"כיפת ברזל?"

שלום לכם אחי החרדים, ברוכים הבאים לבית שלכם, יש קפה ועוגיות בד"ץ בצד, תרגישו בנוח, תרגישו בבית...

מדוע אני לא משתתף במחאה החברתית?

הרב יובל שרלו

4

אתחיל ראשית מהסוף: אני מסכים מאוד כי בשעה שאנו מבקשים לקדם צדקה ומשפט בישראל - השאלה הפוליטית צריכה להידחק לסוף השיקולים (היא נותרת קיימת, אולם חשיבותה מאוד מאוד פחותה). השבוע הנושא עלה בשיעור בישיבה: בנבואת עמוס אנו מוצאים כי הוא נלחם על צדקה ומשפט במזבחות, ודבריו דומים לדברי ישעיהו על כך שאין טעם בקורבנות אם המצב המוסרי מושחת: "ועל בגדים חבלים יטו אצל כל מזבח ויין ענושים ישתו בית אלהיהם"; "כי אם תעלו לי עלות ומנחתיכם לא ארצה ושלם מריאיכם לא אביט. הסר מעלי המון שריך וזמרת נבליך לא אשמע. ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן".

אולם כל לומד עמוס יודע שהוא ניבא בממלכת שומרון, ואם כן המזבחות עליהם הוא מדבר הם מזבחות בין אל, או אפילו מזבחות לעבודה זרה, ואם כן פלא הוא שהוא מדבר על נושא הצדקה והמשפט במזבחות שהקב"ה שולל לחלוטין את קיומן !!! הדבר מלמד את ההלכה הנבואית, הקובעת כי בראש ובראשונה יש להתמודד על הצדקה והמשפט, ומשם לבנות את הקומות היותר גבוהות, של קדושה טהרה ומצוות שבין אדם למקום. דברים דומים על הסדר בקיום המצוות כתב רבי יהודה הלוי בעניין זה, והוא אף אמר שאין טעם בברית מילה (!!) ובשבת בלי זה: "כי התורה האלוהית לא תשלם כי אם לאחר שלמות החקה החברתית והשכלית ובחקה זו כבר נכללו מעשי הצדק וההודאה על חסד האלוה ואיש החסר כל אלה מה לו כי יביא קרבנות או יקים מצוות השבת והמילה ודומיהן אשר השכל אינו מחיבן ואף לא דוחן...". הנביא מלמד אותנו הלכה נבואית בנושא זה.

זו הסיבה העמוקה להשתתפות שלי בנושאים רבים ומגוונים של מאבקים בנושא צדקה ומשפט; זו הסיבה העמוקה שלי לקשר המתמיד עם החבורה המופלאה של "במעגלי צדק"; זו השותפות שיש לי עם גורמים רבים שפועלים בתחומים אלה, על אף שאנו רחוקים כרחוק מזרח ומערב באמונתנו; זו הסיבה שהכרענו בעד הענקת תקן חברתי גם למקומות לא כשרים (אך לא למקומות הפתוחים בשבת, כיון ששבת היא גם נושא חברתי, כאמור בעשרת הדיברות שב"ואתחנן"), ועוד ועוד.

אולם אני מתקשה להיות חלק ממחאת הדיור, לא בשל העובדה שהתביעות לא צודקות, ולא בשל העובדה שהיא פוליטית (ועוד איך !) אלא בשל שתי סיבות. ראשונה בהן היא העובדה שאני מתרשם כי דווקא הממשלה הנוכחית פועלת לטובת פתרון הבעיה יותר מכל ממשלות העבר, ועל כן נראה לי כי מדובר בפופליזם, וברצון לפתור בעיה של שנים בהחלטות חפוזות ולא נכונות. אך בעיקר בשל העובדה שמחאה אמיתית בענייני צדקה ומשפט היא כאשר אנשים נאבקים על זכויותיהם של אחרים, ולא כאשר הם נאבקים על רצונם בפתרון בעיותיהם. לגיטימי מאוד שאדם יילחם על הזכויות של עצמו, אולם לא הייתי מכנה זאת מחאה חברתית של ממש. כאשר אנחנו נלחמים על זכויות עובדי קבלן, שומרי קניונים, נגישות לבעלי מוגבליות וכדו' - זו מחאה חברתית, וכאן ראוי מאוד שעולם הרבנות יטול חלק בראש. כאשר מדובר במחאת הדיור - זה עניין שונה לחלוטין. גם לי יש ילדים שאין לי פתרון דיור עבורם, וזה לא נקרא מאבק על צדק חברתי, אלא על זכויות, שכאמור - הוא לגיטימי, אולם לא שם אני מצפה למצוא את עולם הרבנות.

ביסודו של דבר, מחירי הדיור הגבוהים, בעיקר בתחום השכירות, נובעים מחמדנות של בעלי בתים. בשל העובדה שאני משכיר שנים רבות (בין דירה קטנה שהייתה לנו, ובין חלקים מביתי) ומקפיד שלא להגזים במחיר השכירות אני חש שאני ראשי לומר זאת. לו המוחים על מחירי הדיור היו מפנים את טענותיהם לא רק כלפי הממשלה ופתרון הבעיה בכלי שוק, אלא כלפי חמדנות בעלי הבתים, והמפגינים בכיכר שהם בעלי בתים בעצמם היו מפחיתים את שכר הדירה המוגזם - התמונה הייתה משכנעת יותר, ואז נכון היה להצטרף; לו המפגינים היו חותמים בין השאר על עצומה שכאשר הם יהיו בעלי בתים הם יתבעו שכר דירה הוגן וסביר ולא ינצלו מצוקה של סטודנטים וזוגות צעירים - הייתה התמונה אחרת, וכדו'. לא זו בלבד, אלא שהמאבק הכלכלי הגדול הוא על ריכוז ההון בידי ה"טייקונים", וזה הנושא בו צריך להתמקד עתה, אולם איני רוצה לכתוב על כך כנספח לשאלה החשובה שלך.

על כן, אני ממשיך בדרכי, לפעול למען מדינה צודקת יותר, ולהילחם על זכויות של אחרים, ועל הפיכתנו למדינה אתית יותר בנושאים רבים ומגוונים, ואת המחאה על הדיור אני מותיר לאחרים, ומקווה שיצליחו בדרכם, ובלבד שהיא לא תהיה פופוליסטית ולא תחפש אחר פתרונות מהיום למחר שבאמת לא קיימים, ובעיקר - שיפנו גם אל תיקון האדם וחמדת הממון, ויתחייבו שהם ינהגו אחרת.

אל תכנסו להדרכה!
המהפכה הבאה!

הבטיח את להובות על האמת לפנים הרגשני, בגור רכל, שאני משתתף במשתתף יוביים. תניך נכנס בכיתה ד' לשבט נבטים ובמשך ארבע פה חמש שנים הנא משתתף במשתתף חברה ומבי בפעם שומע פעולה טובה. נכון, לא כולם כאלה, יש שבטים מאד רציניים שפועלים ומעבדים, אפשר למצוא אותם באמצע היולה ביוכלה סוסר על בברים חשובים באמת (ולא רק על מה שמשה נברב מבנה אחרי שהנא כבר הגיע חברות לבוריות). אבל כל הבברים האלו מבינים ונפלמים בהעקרב הרגע הזבולו, הרגע בו יכריעו מי יכנס להדרכה ומי סופו לכליה חברגית. מי יקבל אישור שהנא טוב מספיק ומי לא יישאר בסניף פוב כמה חובשים. כי בסופו של בבר הבבר הכי משמעותית שבה טובי חברות המבות בני פקיבא עוברים לחברה היא בבה שהם מבריכים את החניכים שלהם כך שהם יבאו כמוהם בבוים.

למה בה כל כך כואב לי? הגשובה פשוטה. בבירור בחבינת ישראל נובר הרושם שהגיישבות ובבולות בה לא הבבר הכי חשוב בימים אלו. בין אם בה נכון באמת ובין אם בה רק הרושם, הגיישבות ופעימות יבבו ממרכב הבמה לאנשי הערבות מקבים מקום חשוב ביוגר בעבפה הלאומית. והבטיחות החברתית יוכרות את רפיבות האבמה הכי קשות. מסבר שמקומה של נושאים כמו אשכנים-סבבים בגיים-חילוניים פשיבים-פניים, חשוב לאנשים יוגר מיבהר ומחברון (למרות שהם לא בחות חשובים). ואם אנחנו רוצים להשביח על מבינה, לא מספיק להקים פוב ישוב (ובריך), אנו בריכים להשביח ובבורה משמעותית בבב החברתי.
והנה הבטיח: משל למה הבבר בומה, לקבוצה של חיילים, שבטר בקובה, כולם רוצים לשמור על המאהל ואף לא רוצה לבאת לקרב. אני לא רוצה להגיב שהבדרכה לא חשובה, בגור רכל הבדרכה אני מכיר כמה חניכים שחיברים את אישיותם הבריאה למבריכים שלהם. אני מכיר מבריכים בסניפי פיות שהגיחו לבבו בור של חניכים בלי רגשי נחיות. ואני מכיר את מסירות הנפש של חלק מהמבריכים. עם כל בה, בריך לבאת החוצה לשבה הקרב החברתי, ולא להשאר במאהל / סניף.

ומה קורה בבני פקיבא? אף אחד לא רוצה לבאת לקרב, כולם רוצים לשמור על המאהל. למה?
מי שמבריך שבט, כוכה לוקרה חברגית כולם מכירים אותו ויש קבוצה שמה של יוביים בבי חוטם שבריכים להישמע לבבריו. כבוד.
מי שנכנס להדרכה כוכה להפרכה מאת מבריכיו שהנא מהחבריה ששווים יוגר. מי שפובב עם פוים או עם נוסר מבוקה אין לא במה להשוות בשכונה / קריה / ישוב, הפבובה היא קשה מוכבת ומסובכת הרבה יוגר מלהבריך את "יוביים טובים בני פקיבא".
למבריכים שנכנסים להדרכה, בדרך כלל, אין שום מבט כללי על המבב בסניף ובבנופה. הם פושים הרבה טפויות ולפעמים מגבבים בחוסר אחריות, יש שאמרו לי, שהמטרה שהם היא להכניס כמה שיוגר חברה להדרכה. לא משנה אם בה טוב או לא לחניכים. הפיקר להכניס הרבה.
הקשמה היא לא רק על החבריה בסניפים. גם בני פקיבא לא יוצאת נקיה. אבל בחום הבה יש כמה שינויים וטובה. לבחות בחוט חיבה. חוט חיבה החליט להיות בנופפ נוסר אחיגית. מבגים, אבל בה לא כל כך בשוב. הכוונה היא שבמקום לפבור רק לפבמה, היא רוצה לפבור למי שמסביבה. לא כבי שיבקאו יוגר חניכים, אלא מהסיבה הפשוטה — כך בריך ונכון לעשות.
ביגר ברוב, הכוונה להוביא קבוצות של חבריה, שיבחרו בקבוצה, לפעולות משמעותיות עם קבוצות שוליים ; כמו נוסר בסיכון, נכים, עולים וכבומה. הקבוצות האלו יקבלו הכשרה שמאיימה לבקיבים ויקבלו הנחיה מאנשי מקצוע ומבוגרים. הבטיח היא שקשה להקים מסבכת כבו. בבקופפ בבובני בחוט, הבחונו יוכבר את המסבכת אך הפבובה היא רבה. יקח במן עד שיגנו בנו את האמון שבה לא עוד ברגיל, שמטבע היא למצוא חלוט כול להדרכה בשביל אלה שלא בכו לה, אלא שינו אמיתי בבני פקיבא בכלל ובחוט חיבה בבוב.

אל תכנסו להדרכה! לכו בקו הראשון שיוכר את המהפכה הבאה בבני פקיבא . . .

חגי אהרוני — עפיף כרכב הדרכה חוט חיבה תשנ"ט — ח.

עכשיו סיית לעמרי מהנושא, ונראה שהבורות לא עזרה בסוציאליזם אלא בהסתכלות הרחבה יותר שלוקחת בחשבון שני מרכיבים:
1. ביטול האנונימיות שמפור את העכים האסריים עליהם נשענת החברה.
2. עקירת השחיתות, הגלל וניגוד העניינים – כדי להתעשר ולחצק את העשירים.

הסוציאליזם לא מטיף לפרטיות, ההיפך, הוא מעודד עבודה תמורת שכר נאות שאדם יכול להתקיים בו בכבוד. זה לפני עשרים שנה בערך (אולי יותר), עובד היה מקבל שכר הגן ויכל שכדי להעלות את רמת החיים שלו הוא צריך לעבוד שעות נוספות עליהם יש לו בונוסים ותמריצים, ובנוסף – יש מערכת ששומרת שהמעסיק לא יפגע בזכויות שמגיעות לו.

הסוציאליזם שומר על ערכים, כמו חות וכבוד בין עובד למעסיק, עם שומר על היררכיה שפויה ונורמלית בין עשיר ועני. גם בתקופת הסוציאליזם היו עשירים שגרו בבתים מפוארים והתנקו קרקעות, רכבים ומחרות,אבל לא היו פערים מטורפים כמה בין עשירים ועניים כפי שקיים היום, ויותר חשוב – ערך האדם היה הראשון בסולם הערכים, וכך גם ערכים מוסריים שהיום נראים ברגל גסה.

באמצעות של היום העשיר **הוא הפרצ'ס האמיתי**, הוא חי **על חשבון העני. ועל חשבון האמיתי.** האמיתי לא לוקחת מס על הרכוש שיש לו, האמיתי מעפחת אותו לא בגלל שהוא עובד, אלא בגלל שהגליה איבשהו לגיים כספים. העשיר הפך להיות מפלצת שמאוימת על מעמדו האמיתי, רומסת את כבוד השכיר, כורכת סביבו עניבת חנק שיעבוד מצות התמה זה בגות הנשמה כדי שיבינו כמה גרושים הביתה ולא יוכל לעכל את משפחתו בכבוד, בנוסף, אין לו שום הנף כשהמעסיק מחליט לפטר אותו.

ורק עובדה שברגע שהקפיטליזם התעורר חדר לישראל – רש האלוימות עלה, האבטלה גואה, התרבות הפכה להיות רדודה, אין תקשורת בין אנשים, אלא לדבר על ערכים שנראים ברגל גסה בין אדם לאדם ובין בן להורו. המילה 'מוסר' היא מילה מגוף, ורמת השחיתות במוסדות שלטונים לא היתה כמותה מאז קום המדינה.

קפיטליזם לעומת סוציאליזם- נמו' מהמציאות

בפוסט הקודם ' את המשפט הבא:
בע"ד הפיטה הסוציאליסטית לא יכולה לעבוד. תחשבו על זה, כל אחד נתן מה שהוא יכול, מקבל מה שהוא צריך. לכו לכל נמו' חברת, תריבו את הפיטה, ותראו כמה מהר אנשים מפסיקים לעבוד, ומפילים את כל העבודה על רשת הבטחון של הכלל.
נגבת' בנמו' כדי שנערך לא מצמן, האמת לא נמו, כשוט מביאם מהח"מ האמיתים. במעשית "קיטה" שבוטשלה, עבדו דוות המלדרים עם לפני חודשים מעטים בפיטת הטיפים הא"ש". כלומר, לכל אחד ' שולחנות "שלו" והטיפים שהם משאירים הם עבורו ועבורו בלבד. לפני מספר חודשים, החליטה הרבלה להרבלה לעבוד את המלדרים לעבודה בפיטת "טיפים משותפים". כלומר, לא משנה איך מחלקים את הפולחנות בעמעשה, כל הטיפים מגיעים לקופת מלדרים משותפת ומתחלקים בה על פי שעות העבודה וכאשר מחלקים את סך ההכנסות בסך שעות העבודה ומקבלים את השכר לשעה עבור משמרת כן ואז כל אחד מקבל עבור מספר השעות שמגיע לו. תוך מספר חודש שם מהפעלת הפיטה, ירד ההכנסה הממוצעת למלדר בהרבה. אין לי את הנתונים המדויקים, אבל הממוצע שם 40 שקל לשעה לממוצע שם 35 שקל לשעה בערך. המלדרים נשארו אותם מלדרים, הכל עובד אותו דבר. לא השתנה שום דבר מלבד המעבר משיטה קפיטליסטית לשיטה סוציאליסטית בעבר, הגיע הסטודנט רגיל מן הישוב, אבל יש לו שנה שלמה עבודה והוא חדש כמעט לגמרי, גם אולי לשבי"ש ואולי אפילו לבירה או ג"ונט בסוף שבוע. אבל הוא קרע את התחת שלו. עבדו אותו סטודנט מגיע לעבודה, והוא יכל, שהשפעה שלו על השכר נמוכה מאוד. אחד חלק מספר המלדרים המשמרת האינטרס שלו לעבוד קשה ורק ורק. כך גם השכר.
עכשיו, המסעדה מגובר המקום עבודה אינטימי, כולם מכירים את כולם, אנ שחות עים להתבטל הבנים שם מישהו בזמן שהוא מגיע כמו חמור. אבל גם קורה. מה היה קורה אם הקופה המשותפת ה"תה משותפת לכל רק למלדרים ב"קיטה" אלא למלדרים בכל העיר תל"אביב נחשתם נכון כראה שהשכר היה ורק עוד יותר, וה"תם רואים אבטלה סמוך נכרת לעין נגד נשמע סתר, אבל אבטלה סמוך הוא מושג המתאר אנשים שרשמית עובדים, אבל בפועל לא יודעים ערך, הם לא חו"בים פנ"ת להסתיר את גד שהם לא יודעים ערך – דוגמה טובה גן הבבא, הגיע עם הבטלה הסמוך אבל בפועל לא יודעים ערך, הם לא חו"בים פנ"ת להסתיר את גד שהם לא יודעים ערך – דוגמה טובה גן הבבא, הגיע עם הבטלה הסמוך בתבלה ב'יתר בישראל. מה היה קורה אם הקופה ה"תה משותפת לכל ארצות' ישראל בשר הפ? קרסת מערכות כלכלת ופסיטת רגל שם מפינת ישראל. גם מה שקרה לכל כלכלה קומוניסטית שם כה. גם למרבית הקבוצים, שה' כלכלות קטנות בהרבה, ומלאות אידיאלים – שם הסכו' היה הגבוה ביתר לכלכלה סוציאליסטית להבנ'ח – אבל גם מרבית הקבוצים בשלו.
אנ' יש הגיון רב בשיטה הסוציאליסטית מלבד שיש לו נתונים פנ"ת נמוכים יתר ונישה קטנה בגודלה שלא יכולה לשאת מגיעים כמו המלדרים הגבוהים בגוסם) וכל להשתבר שכר דומה לשאר המלדרים, אפילו אם אלוהים לא חנן אותו בכולות לעבודה משובחות אומנם הקטנ פערים, אבל כמו שהרוסים אמרו על הקומונ'ם בחברי חברים: פעם הי' מלדרים שה' עושים הרבה כסף, ומלדרים שה' עושים מעט כסף. הום כולם עושים מעט כסף.

"תעשיית החמלה": חסד למראית עין

7

לינדה פולמן חקרה ארגוני סיוע והגיעה למסקנות קשות על חוסר האונים שלהם. ייתכן שאילו נשארה יותר במקומות מקוללים היתה רואה צדדים אחרים

יש מבטים שמרגע שננעצו בך, לא ירפו ממך כבר לעולם. שנים אחרי שתשכח את הנוף שבו עמד בעל העיניים, את שמו ואולי אף את המלים המדויקות שהוחלפו ביניכם, לא תוכל לשכוח את צריבת מבטו שכמו שקעה בעורך לעד. זה מה שקרה לי לפני חמש שנים לערך בפגישה עם ילד קטן, בן שמונה או תשע או 14 - אי אפשר לדעת כשהגוף כולו צנום כל כך מסמים - בלב רובע התאמל, אזור התיירים הנודע של קטמנדו, בירת נפאל. מבטו, אני חושש, ילווה אותי כנראה כל חיי. מבט שהיו בו גם הפתעה, גם אכזבה ובעיקר מה שפירשתי ככעס עמוק.

את המפגש עם אותו ילד ליוו מבטיהם הנדהמים של סוחרי הרובע. הם נתקלו בדברים מוזרים רבים במהלך עבודתם, אבל דומה שדבר כזה עוד לא ראו: חבורת צעירים ישראלים מארגון "תבל בצדק" (שבו אני פעיל כבר כמה שנים) מסתובבים ברובע מדי ערב ומפצירים בתיירים לא לתת נדבות - מזון או כסף - למאות ילדי הרחוב שמסתובבים שם, מרבית הזמן מסוממים משאיפות דבק מגע. בחומר ההסברה שהם מחלקים מוסבר מדוע זה מסוכן לדעתם: תרומות התיירים טובי הלב מפתות את הילדים לברוח מבתיהם בכפר לרחובות, וחמור מזה, משאירות אותם שם, למרות הסכנות הרבות בעיר, מסמים ועד לעבירות מין. "ילד שמבקש נדבה, מוטב להפנותו לאחד מעשרות המקלטים שממתינים להם בעיר ולא להיענות להם", נכתב באותם דפים. לתיירים שמתקשים לעמוד מול מבטיהם המתחננים של הילדים הרעבים, הם מציעים לקנות אוכל אבל לפתוח את אריזתו באופן שלא יאפשר לילדים לשוב ולמכור אותו ולהשתמש בכסף לקניית סמים.
ילדי הרחוב זועמים. אפשר לחוש את זה במבטיהם. הם מתגודדים ומקללים בשקט. כל מי שמצוי בתרבות הנפאלית יודע עד כמה מחזה כזה אינו שכיח. מעט אלימות יש בתרבות המקומית ועוד פחות ממנה, זעם או שנאה. להפך. התרבות הנפאלית היא תרבות של חמלה וקבלה. מתנדבי "תבל בצדק", שחשים בשנאה, מנסים להסביר למה הם מבקשים לעשות את הרחוב רע יותר כדי שלילדים יהיה בסוף טוב יותר. כל עוד יוענקו תרומות ברחובות, ימשיכו ילדי הכפרים להתפתות ולהגיע אליהם - הפרוטות שניתנות להם מדי יום רבות ממה שיוכלו להרוויח בחודש שלם בכפרים. המזון שקיבלו מהתיירים עשיר לאין שיעור ממה שיוכלו לאכול בבתיהם. ברחוב גם שורר חופש מוחלט, בעיקר להסתמם כדי לברוח מהמציאות הקשה.

בניגוד לפרויקטים אחרים, שניסו לשכנע את להקות הילדים לעזוב את הרחובות לטובת מרכזי טיפול, הפרויקט האחרון יעיל משום שהוא פונה לא לילדים אלא לתיירים, שכספם הוא הדלק שמניע את הרחוב. העבודה מול התיירים מהמערב פשוטה יותר ונושאת פירות מיידיים. אבל את הילדים ההסבר הזה לא משכנע. מבחינתם, אנחנו הצטרפנו לגורמים האכזריים שרוצים ברעתם.

הילד בעל המבט הזועם מתקרב אלי ומסנן: "מי אתה בכלל?" הוא אומר עוד משהו, אבל המתורגמן מסרב לתרגם לי אותו ("זה לא נעים"), וכל מאמציו להרחיק את הילד לא מצליחים למנוע ממני את צריבת המבט.

ימים רבים חשבתי על הילד הזה. האם הוא בהכרח טועה ואני הצודק? מי אני - האורח לרגע שבא מהעולם המערבי - שאקבע להם איך לחיות? ומנגד, האם אין זה עוד תירוץ לא לעשות דבר ואף להימנע מלתת נדבות? האם אין לי חובה לספק לאותם ילדים ולו כמה רגעים של חמלה? נכון, זה לא ימגר את כל המצוקה, אבל מי מעז לזלזל בכמה שעות של חסד לילדים שמעולם לא זכו להיות באמת ילדים? מי קבע שלטובת העתיד הרחוק של אותו ילד (שאולי לא יבוא) מותר לי לפגוע בנוחותו בהווה?

מבטו הזועם של אותו ילד נפאלי ליווה אותי בקריאת "תעשיית החמלה", ולא רק משום שהילד המצולם על הכריכה דומה לו במקצת. הספר עוסק בדילמה דומה, של מי שמגיע כדי לעשות טוב ואפשר שהוא מסב דווקא רע. מי שבא לברך ובדיעבד אפשר שיצא מקלל. מי שלטובת רגע בהווה, עלול להאריך את הסבל בעתיד.

לפי לינדה פולמן, מחברת הספר, קרוב ל–120 מיליארד דולר מושקעים מדי שנה בסיוע ההומניטרי הבינלאומי. קרוב ל–40 אלף ארגונים הומניטריים מתחרים על הכסף הזה. פולמן יצאה לבדוק אותם בסדרה של ביקורים באזורי אסון וחזרה כועסת ומאוכזבת, עד שתחת ידה יצא כתב אישום חריף נגד התעשייה הזו. בעיני, זו חולשתו העיקרית של הספר. הוא חד צדדי וכה קיצוני בהאשמותיו, עד שהדבר פוגם באמינותו.

אנשי הארגונים ההומניטריים, שגם פולמן לא מטילה ספק בטוהר כוונותיהם ובסכנה שהם מעמידים את עצמם, מואשמים כאן כמעט בכל רעה חולה: בגללם מתארכות מלחמות ונפגעים קורבנות, והם עצמם מוצגים כמי שחיים חיי שפע נהנתניים באותם אזורי אסון (את פולמן מרגיזים הברים שבהם מבלים המערביים בלילות. היא היתה שם כנראה מעט מדי זמן מכדי להבין שהמקומות האלה מאפשרים לאורחים מבחוץ להמשיך בעבודה השוחקת לאורך זמן).

למעשה, לטענתה, ארגוני הסיוע אף מנצלים את המצוקות האיומות של האוכלוסייה כדי לקדם את עצמם ואת הנאותיהם. מזל שפולמן לא מאשימה את אנשי הארגונים בפרוץ המלחמות או במתן תמריצים לעמים לפתוח ברצח עם.

המלחמות החדשות

החד צדדיות והגישה המעט רדודה אינן עילה שלא לדון בדילמות החשובות שפולמן מעלה, דילמות שכל אקטיביסט ומתקן עולם מכיר ומתחבט בהן. גם הידע הרב שהיא מקבצת חשוב מאין כמותו.

האישום המרכזי של פולמן נוגע לתוצאה בטווח הרחוק של הגשת סיוע הומניטרי. הסיטואציה הזו חוזרת כמעט בכל מקום מקולל. אנשי הסיוע מגיעים כדי להקל על הסבל האנושי. כפי שמגדיר זאת הצלב האדום: הסיוע חייב להינתן לכל אדם, ללא קשר לזהותו ולמצב העניינים בשטח. לכן, הפעילים מקימים מחנה פליטים לטובת הקורבנות, אבל לא פעם החיילים - אלה שפגעו בקורבנות - מנצלים את המצב ודורשים כסף בשביל כל משלוח של תרופות או מזון שנכנס למחנה. בכסף שהם לוקחים הם קונים כלי נשק שנשלחים לשדות הקרב, ושולחים אנשים נוספים אל מחנה הפליטים שהוקם, ולא פעם גם אל מותם. מה צריכים מתקני העולם לעשות? להיצמד לעקרונות הצלב האדום ולהמשיך לתת סיוע גם אם המחיר הוא אספקת עוד דלק למפלצת המלחמה, או שמא עליהם לסגת?

כמו שמציינת פולמן, זו הדילמה שמלווה את הסיוע ההומניטרי מראשית ימיו, מאז ייסד אנרי דונאן את הוועד הבינלאומי של הצלב האדום ב–1863. הוא האמין באמרה האיטלקית "טוטי פראטלי" (כולנו אחים), ועל בסיסה ייסד את עקרונות הסיוע ההומניטרי: ניטרליות, היעדר משוא פנים, אי־תלות. אנשי הסיוע מבקשים להקל על הסבל האנושי בכל מקום אפשרי, בכל זמן אפשרי ולכל מי שאפשר לסייע לו. טוטי פראטלי.
כבר בימים ההם נמתחה ביקורת חריפה על דונאן ותפישתו. מבקריו ראו בו אדם נאיבי, שלא מבין שבכך שהוא מפחית את הסבל והמצוקה שיוצרות המלחמות הוא רק מאריך אותן. הם סברו ש"ככל שהוצאות המלחמה תהיינה גבוהות יותר, כך היא תגיע מהר יותר אל קצה". פעולות הומניטריות שמצמצמות את העלויות שעמן מתמודדות הממשלות רק מקלות עליהן לצאת למלחמות ולמשך תקופות ארוכות יותר. לא בכדי, המבקרת הגדולה ביותר של דונאן, האחות הבריטית פלורנס נייטינגייל, אישיות הומניטרית דגולה בפני עצמה, ציינה בסרקזם כי העקרונות של דונאן לא היו יכולים להיוולד אלא במקום כמו ז'נבה, שלא חווה מלחמה.
150 השנים שחלפו מאז ייסוד הצלב האדום לא הביאו לשום שינוי בעקרונות אלה. בצדק תוהה פולמן כיצד זה ייתכן: הרי המלחמות השתנו לבלי הכר מאז (בניגוד לסוף המאה ה–19, היום רוב קורבנות המלחמה אינם חיילים כי אם אזרחים, וברוב הסכסוכים הנוכחיים לא מעורבים צבאות סדירים אלא מיליציות עממיות). האם גם בתנאים החדשים עדיין מוסרי וראוי לתת סיוע הומניטרי כאשר הצדדים הנלחמים משתמשים בו כל אחד לתועלתו הוא, ומביאים בכך להארכת הלחימה?

הדוגמאות שנותנת פולמן מטרידות מאוד. היא מתארת כיצד הסיוע ההומניטרי העצום ששלח המערב לרואנדה איפשר לקיצוני ההוטו להמשיך במסע ההשמדה שלהם בבני הטוטסי. בלי הסיוע "כמעט אין ספק שהמלחמה שניהלו בני הוטו היתה נבלמת עד מהרה". היא מתארת כיצד שם, ובמקומות נוספים (ביאפרה, ליבריה, בוסניה, דארפור, סיירה לאון, מזרח טימור), הסיוע שנשלח מהמערב הגיע ברובו לידיים הלא נכונות, רק כדי שאלה יאפשרו לחלקו הקטן להגיע לזקוקים לו באמת.

מזעזע לקרוא את תיאוריה כיצד מחנות הפליטים עצמם הפכו לא פעם ערי מקלט ללוחמים. מאחר שלפי החוק הבינלאומי פליט הוא כל אדם שלא נמצא במדינתו "בשל פחד מבוסס היטב מרדיפה בשל גזע, דת, לאום", הרי שגם לוחמים נכנסים לגדר הפליטות ויכולים לשהות במחנות. וכך, במציאות שחושפת פולמן, בין 15 ל–20 אחוזים מאלה שחיים במחנות הפליטים הם "לוחמים פליטים". הנסיגה אל תוך המחנה מאפשרת לצד המפסיד להתחמק מהכרעה סופית, להיערך מחדש ולחדש את המלחמה. בתוך כך הם מפעילים טרור במחנה - ומחנות שאמורים להיות ערי מקלט, הופכים מלכודות מוות ללא מעטים.

טוב ולו רק לרגע

מעבר לסעיף החמור הזה מפרטת פולמן עוד כמה אישומים צדדיים, שאינם נפקדים גם מנוף ארגוני החברה האזרחית בישראל. למשל, היא מתארת את חוסר המקצוענות של חלק מהארגונים הקטנים (אלה שמכונים בלעז MONGO - My Own NGO) שנכנסו ל"תעשייה" על רקע ביקורת על הביורוקרטיה של הארגונים הממוסדים ובשם היעילות של גופים קטנים. הם, לדוגמה, שולחים בגדי חורף לקורבנות צונאמי בקיץ לוהט, שולחים אוכל לא רלוונטי מבחינה תרבותית לנזקקים לו (קופסאות שימורי בשר לעמים צמחוניים) וכו'. בספרו "נתינה: כיצד יכול כל אחד מאיתנו לשנות את העולם", ראה ביל קלינטון בתופעת המונגו ברכה כ"דמוקרטיזציה חסרת תקדים של הצדקה". פולמן מציגה את הצדדים הפחות מוצלחים שלה.

היא מאשימה את האפקטיביות של רבים מהמיזמים האלה, וטוענת שחלק מהארגונים שכחו את מטרתם הראשונית ונהפכו לגופים שמבקשים לשרוד ולהאביס את המנגנון הביורוקרטי הגדול שיצרו במטות שלהם. גם כאן, התרגום לנעשה בארץ הקודש לא מסובך מדי, בלשון המעטה.

פולמן מסיימת את הספר בשאלה שבה פתחה אותו: "האם לעשות משהו עדיף תמיד על לא לעשות כלום?" זו שאלה שכל אדם שמבקש לתרום לתיקון עולם חייב לשאול את עצמו השכם והערב. החשש היחיד הוא שזה עלול לשמש תירוץ נוסף לאנשי חברת השפע, להמשיך ולא לתרום דבר. גם זה מסוכן.

בתום הקריאה השנייה הבנתי מה באמת הפריע לי בספר. אף על פי שאני מסכים עם רוב התובנות של פולמן, הרגשתי שהיא לא ממש היתה בשטח לאורך זמן, ולכן קבעה בנחרצות קלה מדי מה נכון לעשות באותן סיטואציות. כמי שעובד כבר שנים רבות בשטח, אני יודע כמה קשה לא להגיש סיוע גם כשאתה מבין שלטווח ארוך אפשר שאתה מאריך את הסבל. כל מי שעובד לאורך זמן עם אנשים שהחיים קיללו אותם, יתקשה לוותר על הזכות להמתיק ולו לרגע אחד את חייהם. אפשר שזו טעות לטווח ארוך, אבל גם רגע אחד של חמלה וחסד שיכולתי לתת לאותו ילד נפאלי קטן, שאולי כבר למחרת מת משאיפת דבק מגע, הוא רגע של אנושיות, ועד היום אני מתחרט שגזלתי אותו ממנו.

8

כל אחד מקבל ונותן / הרב דב יוסף סלובצ'יק

שני כוחות נתן הקב"ה לאדם

מחד גיסא הכוח להיות יוצר עולמות

הכוח להיות מורה וללמד את הזולת

להשפיע עליו ולשנות את אישיותו וליצור אותה מחדש

מאידך גיסא נתן הקב"ה לאדם כוח אחר

הכושר להיות תלמיד ללמוד מהזולת....

אסור לאדם, אף לגדול שבגדולים לשכוח כי יכול הוא

ללמוד מאחרים באותה מידה שיש ביכולתו לתת לאחרים

אף הקטן שבקטנים – יש לו גם כוחות הנפש ומידות טובות ואוצרות של רגש

אשר בהם הוא יכול להתחלק ולהשפיע עליהם.

כל אדם הוא גם רב וגם תלמיד

משפיע ומושפע מקבל ונותן.

9

"זכויות לא דורשים,
זכויות יוצרים!"

הרב נחום דיאמנט, מתוך נתיבות עולם

10

"ישנו דבר יותר שלם מלב שבור,
וזה לתקן את לבו השבור של הזולת".

רבי זושא מסטושין

שְׁנֵי חַמָּרִים הָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ שׂוֹנְאִין זֶה לְזֶה.
רָבַץ לְאֶחָד מֵהֶם חֲמוֹרוֹ, וְלֹא יָכֹל הָיָה לְהַמְשִׁיךָ בְּדַרְכּוֹ.
עָבַר הַחַמָּר הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה שׂוֹנְאוֹ, וְרָאָהוּ שֶׁרָבַץ חֲמוֹרוֹ תַּחַת מַשָּׂאוֹ.
תְּחִלָּה הִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ, אַחַר חָזַר לְעֶזְרָתוֹ וְעָזַר לוֹ לִטְעֹן אֶת חֲמוֹרוֹ,
וְהִתְחִיל מֵסִיחַ עִמּוֹ 'מִשֹּׁךְ מִכָּאן', 'הַעֲלֶהָ מִכָּאן', עַד שֶׁהִצְלִיחַ הָרִאשׁוֹן לְהַטְעִין אֶת חֲמוֹרוֹ וְהֶעֱמִידוֹ חֲזָרָה. הִמְשִׁיכוּ שְׁנֵי הַחַמָּרִים בְּדַרְכָּם יַחְדָּו, וְנִכְנְסוּ לַפּוּנְדָּק, אָכְלוּ וְשָׁתוּ בְּיַחַד ונתפייסו.

על־פי מדרש תנחומא פרשת משפטים

10

"אנתה שיהוד' נאנת על צער זולתו -
קורעת מחיצות של ברזל של המקטרגים;
שמתתו של יהוד' בשמתתו של הזולת
וברכות'ו -
מקובלים אצל השם יתברך כתפלתו של רבי
ישמעאל כהן גדול בקודש הקדשים".

הבעל שם טוב

11

לתת כמו הפרים,
מפיצים ריח לכולם:
בלי השבונות, בלי תמורה,
סתם משום שהם פרים.

אסתר קלי

בלה בליסימה

הדג נחש וברי סחרוף

מילים: שאנן סטריט, שלומי אלון, יאיא, דודוש קלמס, משה אסרף, אמיר בן עמי וגיא מר
לחן: אמיר בן עמי, גיא מר, דודוש קלמס, יאיא, שאנן סטריט ושלומי אלון

זה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור ראוי

יום שלישי, 12 במאי, 1992
יוצאת אישה מביתה בירושלים
יום רגיל סטנדרטי לא מיוחד כמו כל הימים
פול ילדים ברחובות היתה שביתת מורים
באותה שעה ממש מחבל נאלח
משליך סכין מטבח איתה דקר שני נערים חפים
עוד פיגוע מטורף אכזרי
עוד פיגוע לאומני

הוא פותח במנוסה כי אחריו דולק המון
שתופס אותו כעבור מספר שניות בתוך חניון
עשרות אנשים בועטים בו הם רוצים לסגור חשבון
אני לא שופט אותם, זה מקרה בלי הגיון
זה מצב פגום, עגום, ארור, לא ברור
אבל אז מגיעה האישה ומשנה את סוף הסיפור
כי על המחבל היא מיד נשכבת ומגוננת בגופה
על טרוריסט אבל גם אדם שבלי גופה היה גופה
"אני לא מבין, לא פחדת עם מטורף מתחתייך וההמון כה קרוב?
לא היה קל יותר לקום ולעזוב?"
ענתה לעיתונאי שלא היה לה זמן לחשוב
ענתה לעיתונאי שלא היה לה זמן לחשוב

בלה בליסימה בלה בליסימה...

המקרה של האישה הזאת נחרט לי בראש
מאיפה הכח לשכב בלי לזוז, בלי לחשוש
שואל את עצמי מה הייתי עושה במקומה
לו בדיוק באותה שעה הייתי נקלע לסביבה
ברור לי שלא הייתי בא ובועט
אבל אם להיות הגון ולומר את האמת
לא נראה לי שהייתי מסוגל לנהוג כמוה
הרבה יותר מתאים לי לקום ולברוח
אז מקסימום לנסות למצוא שוטר או משהו
אבל היא שכבה שם עד שכוחותיה תשו
עשרים דקות היא חטפה שם בעיטות
הילדים שלה ראו ולא הפסיקו לבכות.

בלה בליסימה בלה בליסימה...

הגברת לסמל לא הפכה
ושמה נמחק למעשה מהתודעה.
אין בול שלה
אולי כי ישראל עוד בשלה ולא בשלה
לאמץ לחיקה גיבור
שגבורתו לא מלחמתית, גיבור
שגבורתו היא לא צבאית, גיבור
שגבורתו רק מוסרית,
גיבור אישה, ועוד חרדית.

דעי לך אישה יקרה שלא שכחתי
את סיפור גבורתך לעצמי הבטחתי
שזה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור איתו ראוי ילדים לחנך
זה סיפור ראוי

כלום לא עצוב

אביתר בנאי

מילים ולחן: אביתר בנאי

מישהו נכנס לחנות דווקא נחמד מאוד
רגע כואב בחזה ופתאום נופל ומת
בגיל ארבעים ושש עם בית ואשה
ורגע אחד בחזה ואשה אחת
תישן לבד.

מישהי נוסעת בטרמפ דווקא יפה מאוד
לא מזמן קיבלה הצעה היא חושבת שהיא תסכים
אוי כמה שהיא בכתה כשהנהג את החולצה
קרע לה

תינוק בקומה מעל בוכה חזק מאוד
אבא את אמא דקר וירה לעצמו בראש
ודם מקומה מעל נוזל לי על החלון
על מה אני חושב בלילה

כלום לא עצוב הכל כרגיל
כלום לא קורה פה
כלום לא קורה פה

הרבה כאבים בגוף והרבה כאבים בלב
הרבה בניינים יפים והרבה אמנות ותרבות
הרבה הורים מתים והרבה קירות נסדקים
ולי זה נראה פתרון ללכת איתך לישון
הלילה

כלום לא עצוב הכל כרגיל
כלום לא קורה פה
כלום לא קורה פה
הכל שקט, הכל שקט

איזה לילה יפה לחלום חלומות יפים

מעשה בשני שוורים
שגדלו יחדיו באחד הכפרים.
האחד – שור לחרישה,
כל ימיו בעבודה קשה.
השני – שור לבשר,
חייו קלים ומאומה לא חסר.
הראשון על מר גורלו התאונן
ויפתח את פיו ויקונן:
"כל היום אני עובד בלא רגיעה
החל בזריחה וכלה בשקיעה
ומאכלי כמה גרגרי שעורה
'פת במלח' ו'מים במשורה'.
וחברי לעומתי כל היום מתבטל
'זולל וסובא' וזנבו מטלטל.
איני מבין על פי איזה היגיון
יצר אדוננו כזה אי שוויון."
ובעל הבית מחייך ועונה:
"שור לחרישה יוצר ובונה,
חייו – חיים של יצירה,
כל שעה מזמנו יקרה.
ושור לפיטום – חשוב רק במותו,
על כן ממלאים כל תאוותו."
ומכאן לאדם העושה ככל העולה על רוחו
מחפש הנאות ומפרנס את בטנו
בשר יש ממנו – אך לא בשורה,
יצר לו – אך לא יצירה.
ולעומתו, העוסק בלימוד ובניין
ממלא את חייו בסיפוק ועניין.
כל רגע מזמנו יקר לכולם,
מעשיו ניכרים ונזכרים לעולם.

אם ינסה השור לחרישה להגדיר את תכלית חייו של השור לשחיטה, יוכל לומר שכל מטרת חייו היא: לעבור את הימים הספורים שהוקצבו לו, בצורה יפה וקלה! לעומת זאת, כשיתבונן השור לחרישה על חייו, שנדמה היה לו שהם מלאים קושי של עבודה בלתי פוסקת, ימצא כמה הוא חיוני. היצירה החיונית שהוא יוצר בהווה, עתיד הוא לקצור את פרותיה בעתיד. כל דקה של מאמץ בזמן היצירה יוסיפו לו מידה רבה של סיפוק עילאי מהיצירה שיצר והנאה מהבניין שנותר עומד בעקבות מאמציו.

ביום מן הימים בעודי מטייל על החוף,
ראיתי איש צעיר עומד ליד הים ומשליך עצמים
מהחוף אל תוך האוקיינוס.
בעודי מתקרב גיליתי כי האיש מרים מהחול
כוכבי-ים שאלפים מהם נותרו שם עם בוא
השפל ומשליך אותם חזרה אחד אחד לתוך האוקיינוס.
שאלתי את האיש מדוע הוא לוקח על עצמו מטלה שכזו.
האיש השיב כי אם לא יעשה זאת כוכבי הים
ללא ספק ימותו.
לעגתי לו והודעתי כי ישנם קילומטרים של חוף
ועשרות אלפי כוכבי-ים
ושלא יתכן כי הוא באמת
מאמין שמעשהו אכן ישנה משהו...
האיש הצעיר עצר לרגע, חשב,
ואז הרים כוכב-ים נוסף מהחוף
בעוד הוא משליך אותו חזרה לים אמר:
זה משנה... לאחד הזה!"

אלן ברקר

מדינה עם רמטכ"ל בן 32, ושגריר בן 34

יכולה להיווצר כנראה רק כאשר בחור בן 35 מתכנן אותה!

הרצל היה בן 35 כאשר כתב את "מדינת היהודים"

איינשטיין (ולא אריק) היה בן 26 כאשר ניסה את תורת היחסות

אריק (ולא איינשטיין) היה בן 25 כאשר הקים את ה-101

והאר"י (לא פוטר) הנהיג את תורת הקבלה בגיל 34.

כי העולם שייך לצעירים אם הם רוצים...

ואל תגידו לי שהמבוגרים מציבים מכשולים,

ושהזקנים מעמידים מחסומים,

ושהישישים בגופם משמשים מעצור להתקדמותנו,

כי אז אספר לכם כי דוד בן גוריון היה יו"ר ועדת היסוד של פועלי ציון בגיל 20,

ושיא נדיר אחר שלו, שעוד לפני כן היה פועל ביקב.

כמה בני 20 היום פועלים ביקב?

גולדה מאיר צורפה בגיל 27 להנהלת "סולל-בונה"

ובגיל 30, הייתה מזכירת מועצת הפועלות.

כן, אני יודעת שאתם מחייכים, אני רואה את זה,

ואני מוכנה להסתפק בפחות מזה.

אבל רשמו לפניכם שהצעירים הטובים האלה, ועוד רבים אחרים,

עם הקוקו והסרפן ובלעדיהם, לא בזבזו חצאי ימים בצפייה בטלוויזיה,

ולא בילו את לילותיהם בפענוח סעיפי משכורת

וכנראה, שלא פיצחו גרעינים בערב שבת...

17

דווקא אני
מילים: דנה שץ
לחן: דני רייכנטל

אם משהו יזוז פה זה יתחיל אצלי
אם משהו ישתנה פה זה יקרה בגללי
אם משהו מפריע לי אני אומר
כבר לא יהיה בסדר אם אני לא אתעורר

דווקא אני מוכן לעשות
דווקא אני רוצה לשנות
דווקא אני מכל העולם
דווקא אני ואז גם כולם

לוקח ברצינות את מה שהוא חושב
כבר לא עומד בצד
מתחיל להתערב
יודע שבסוף זה ישתלם לו בגדול
לוקח אחריות
שווה אם זה הכל

דווקא אני...

18

החלמאי בספינה

מעשה ביהודי מחלם שירד בספינה להפליג מעבר לים, הרחק מעיר ומדינה. והנה בעודם בלב ים, פרצה סערה נוראה, תלשה התרנים ממקומם ואת המפרש קרעה וגלים אדירים בכוח מכים וקרשים רעועים זונחים וחורקים והסער שוצף וקוצף בכול עוז והספינה מטלטלת כקליפת אגוז. מי ידע אם תצלח עוד לראות אור יום, או שמא כן רגע תבלוע אל התהום. וכל המלחים רצים בהולים לבפנות הספינה קושרים חבלים, מחבקים ומתקנים ואותם הנוסעים. מים שואבים, ובליים נושאים ואילו הבקנים, שאינם סומכים על נסים, אומרים תהילים ובטלית מתכסים. ומעטקים משוועים לעזרה, ובעיני כולם הייאוש נורא. רק החלמאי עומד מן הבד, מים לא ישאב, לא יושיט את היד, עומד ומביט במימי הסערה ופניו מפיקות שאננות גמורה. "חלמאי!" צועקים הנוסעים בספינה, "המים עולים ומציפים כל פינה! הנה הנחשול על גבותיו עובר ואותה מתעלם ואינך עוצר!". אבל החלמאי רק חייך בבוז והשיב במנוחה ומבלי לבוז. "מה סבורים אתם, שאני טיפש? למה ארוץ ועל מה אותרגש? ניח שתבלוע הספינה וכל אשר עליה, אוי מה בה נגע לי? וכי אני בעליה?".